

REGELE FERDINAND I ȘI REGINA MARIA ÎN ANII PRIMULUI RĂZBOI MONDIAL

KING FERDINAND I AND QUEEN MARY DURING THE YEARS OF THE FIRST WORLD WAR

*General de brigadă (r) prof. univ. dr. Florian TUCĂ**

Rezumat: În istoria multimilenară a poporului român au fost și sperăm să mai fie, evenimente de excepție, care să scoată în evidență personalități pe măsura acestora și care să constituie exemple de urmat pentru generațiile viitoare, așa cum au fost în Primul Război Mondial Regele Ferdinand I și Regina Maria.

Cuvinte-cheie: Războiul de reîntregire națională; Ferdinand I Întregitorul; Regina tuturor românilor – Mama răniților; Marea Unire.

Abstract: Throughout the millenary history of Romanian people there have been, and we hope there are still going to be, exceptional events that bring forth equally exceptional personalities. These could serve as proper examples for future generations, just as during World War I there were the outstanding figures of King Ferdinand I and Queen Mary.

Keywords: War of national reunification; Ferdinand I the re-unifier; Mary the queen of all Romanians – Mother of the wounded; Great Unification.

În anul 1875, în poezia pe care i-a dedicat-o și i-a închinat-o Domnitorului Unirii din 1859, Bardul de la Mircești, Vasile Alecsandri, laudându-l și preamărindu-l pe Cuza Vodă, spunea următoarele în ultima strofă a acelei minunate creații poetice:

„Sunt nume destinate, ca numele tău mare,
Să steie neclintite pe-a Timpului hotare,
Și vecinic să răspândă o falnică lumină,
Pe seculii ce-n umbră, trecând, li se închină.”¹

* Prof. univ. dr., membru corespondent al Academiei Oamenilor de Știință din România, istoric.

¹ Vasile Alecsandri, Opere Complete, Poesii, vol. III, *Pasteluri și Legende, Cuza-Vodă*, Editura Librăriei SOCECU & Comp., București, 1875, p.137.

Spre bucuria, fericirea și mândria poporului român, în vatra ancestrală de viețuire dacică și apoi românească, atât înaintea venirii pe lume a lui Alexandru Ioan Cuza, cât și după aceea, la conducerea treburilor țării noastre vor veni numeroase alte personalități de excepție, precum au fost, la vremea lor, Vodă Cuza și Doamna Elena Cuza. Primul Război Mondial ne permite să prezentăm sau să evocăm două personalități ilustre din timpul aceluia război, care este denumit în literatura istorică românească și sub genericul „Războiul de reîntregire națională”. Este vorba de Regele Ferdinand zis și „Întregitorul” și de Regina Maria, supranumită în chip expresiv și minunat fie „Regina tuturor românilor”, fie „Mama răniților”. În acest articol nu ne vom referi decât tangențial la biografiile celor două ilustre personaje, aspecte foarte bine tratate în cărțile publicate până acum în România, ci vom scrie în principal despre participarea lor la primul război mondial, în această privință străduindu-ne să relevăm unele aspecte mai puțin cunoscute de către publicul larg, unele dintre acestea fiind oarecum inedite.

În ce privește pe regele Ferdinand, acesta s-a urcat pe tronul României în ziua de 27 septembrie 1914, după decesul lui Carol I. El era atunci un bărbat cu o bogată experiență de viață, implicit în domeniul militar (avea atunci vârsta de aproape 50 de ani - se născuse în luna august 1865).

În privința experienței sale militare, care va fi pusă în valoare, în mod excepțional, în anii participării României la primul război mondial (1916 - 1919), considerăm potrivit să arătăm că el se afirmase, ca un comandant de certă valoare, pe frontul din Bulgaria în timpul celui de-al doilea război balcanic, pe când avea gradul de general de corp de armată și deținea funcția onorantă de „generalisim”, adică de Comandant suprem al armatei române.² La jumătatea lunii august 1916, România, în fruntea căreia se află regele Ferdinand I, a intrat în Primul Război Mondial în tabăra Antantei, grupare de forțe militare din care făceau parte Franța, Anglia și Rusia. Scopul declarat al intrării țării noastre în război, a fost acela al eliberării fraților români care gemeau de veacuri sub jug străin. Sub directa conducere a Regelui Ferdinand, care era deja și cadru militar de valoare cunoscută și recunoscută, se întocmiseră planuri de campanie cu dispozitive de luptă și s-a decretat mobilizarea oștirii. Apoi, cu un avânt de nestăvilit, întreaga armată română, în frunte cu comandantul ei de căpetenie, regele Ferdinand I, însuflețită de gândul drept și nobil al eliberării fraților de dincolo de munți, a intrat în luptă. A

² Budișteanu G.N., *Mărturii contemporane. Regele Ferdinand I. Amintiri de la cei care l-au cunoscut*, București, 1933, pp. 22-23.

intrat în luptă nu oricum, ci în vuietul cântecului însuflețitor denumit „Treceți batalioane române Carpații.

În ciuda elanului dovedit în primele zile de război, a bărbăției și vitejiei de care aveau să dea dovadă ostașii țării, prima parte a campaniei s-a desfășurat nefavorabil pentru români deoarece statele Antantei nu și-au onorat promisiunea de a desfășura acțiuni ofensive și de a deschide un nou front în sudul peninsulei Balcanice. Dispunând de grupări de forțe numeroase și de tehnică de luptă de înalt nivel (artilerie, mașini de luptă, avioane), în ultima parte a anului 1916, trupele inamice au reușit nu numai să oblige unitățile române să „bată în retragere”, ca să folosim o terminologie militară adecvată, ci și să ocupe o mare parte din teritoriul românesc, implicit capitala țării, orașul București. În condițiile date, conducerea României, în frunte cu regele și regina, cu oficialitățile politice și cu resturile armatei scăpate din dezastru, au fost nevoite să se retragă în Moldova, la Iași. Acolo avea să pulseze din plin inima României, ca să folosim o figură de stil. Timp de câteva luni, armata română a fost reorganizată și reinstruită, i-au sporit efectivele militare, unitățile au fost dotate cu tehnică de luptă modernă prin ajutor străin, de regulă francez. În tot acest timp regele Ferdinand și cei din anturajul său au fost la datorie. S-au preocupat de reorganizarea și instruirea trupelor, de reîntocmirea de noi planuri de campanie, iar în cele din urmă de conducerea efectivă a luptelor din vara fierbinte a anului 1917, cu apogeul lor, bătăliile de la Mărăști, Mărășești și Oituz, acolo unde oștile române și-au acoperit drapelele lor tricolore cu o glorie nepieritoare și nemuritoare. Pe durata desfășurării acelor lupte, pe care le putem considera legendare pentru români, regele României s-a aflat, ca un brav comandant de oști, în focul luptelor, sub ploaia de gloanțe și obuze, trecând fără pic de frică prin comandamente și prin tranșee pentru a-și îmbărbăta comandanții și ostașii de rând.

Prin luptele de veacuri ale poporului român, prin vitejia și bărbăția dovedite de către ostașii țării în anii Primului Război Mondial, prin comportarea strălucită la cârma țării și a oștii a Regelui Ferdinand I, la 1 decembrie 1918 s-a realizat Marea Unire.

Pentru strălucita participare la războiul nostru drept și sfânt de reîntregire națională încheiat cu înfăptuirea Marii Uniri de la 1 decembrie 1918, și ca o dreaptă răsplată, Regele Ferdinand I va primi din partea statului român înaltul titlu de mareșal al României. Iată ce se spune în prima parte a documentului istoric prin care i s-a acordat acest onorant titlu:

„Neamul românesc și oștirea au luptat sub înalta conducere a Măriei Tale spre a întrupa visul nostru strămoșesc.

Pentru vitejia cu care ai stat dârz în fruntea eroilor de la Carpați, Dobrogea, Cerna, Jiu, Olt, Neajlov, Oituz, Mărăști și Mărășești;

Pentru neclintita credință ce ai avut-o în biruința planurilor noastre, în zilele de grea cumpănă;

Pentru înțeleapta cârmuire a treburilor dinăuntru și din afară din vremea acestui cumplit război;

Armata, prin mine, sfetnic al Măriei Tale (generalul Eremia Grigorescu, care deținea funcția de Ministru de Război - n.n.), te roagă pe tine cel dintâi domn și stăpân de veci al tuturor pământurilor românești, să primești ridicarea la cea mai înaltă treaptă ostășească care se cheamă rangul de mareșal”.³

De atunci, el, fostul suveran și mareșal al României, va rămâne consemnat în istoria neamului românesc, pe drept cuvânt, ca întregitor de Neam și de Țară și ca Mareșal al României. El va intra în lumea umbrelor în ziua de 20 iulie 1927 aureolat de o glorie nepieritoare. Va fi înmormântat în mănăstirea Curtea de Argeș. Pe piatra sa de mormânt a fost înscrisă această inscripție, care reprezintă de fapt coordonatele principale ale vieții sale: „Aici odihnește robul lui Dumnezeu Ferdinand I, Regele României născut la 24 august 1867 la Sigmaringen, răposat la 20 iulie 1927 la Castelul Peleş. Luând cârma țării la 11 octombrie 1914, a tras sabia la 15 august 1916 pentru dezrobirea românilor de peste vechile hotare, înfăptuind întregirea neamului și încoronându-se în 15 octombrie 1922 (la Alba Iulia).

Ne vom referi, în continuare, pe scurt, la Regina Maria, cu prezentarea unor informații strâns legate de activitatea și de prezența ei pe front în anii Primului Război Mondial.

Se spune, adesea pe nedrept, că în timp de război o regină are o viață oarecum liniștită, fără pericolele luptelor, ea fiind, vezi Doamne, protejată de zidurile groase ale palatelor, păzită de gărzi puternice, având în jurul ei oameni care au grijă de ea, etc. În ceea ce o privește pe Regina Maria a României, lucrurile nu au stat așa. În anii participării României la Primul Război Mondial ea a uitat aproape de tot, de rochiile cochete și elegante pe care le avea în garderobă, de pantofii eleganți cu tocuri înalte, de mâncărurile, de cafelele și de ceaiurile pe care le servea la ore fixe la Palatul Cotroceni sau la Peleş (ora 9 micul dejun, ora 13 masa de prânz, ora 17 ceva dulce, un ceai sau o cafea, ora 20 masa de seară).⁴ În foarte multe din zilele în care familia regală s-a aflat la Iași, ea, Regina Maria s-a îmbrăcat în haină albă de infirmieră. Voalul de soră

³ Colectiv, coordonator Frunzeti T., *Mareșali ai României*, București, 2013, pp. 139-140.

⁴ Cioroianu A., Simina M., *Maria a României. Regina a iubit viața și Patria*, București, 2015, pp. 18-19.

medicală avea să devină mai important decât mantia de regină, iar pantofii frumos colorați și cu tocuri înalte i-a înlocuit cu cizme cu carâmb înalt, cu care să poată merge pe front, prin bălți și noroaie, pe margini de tranșee sau în locurile adesea îmbălțite în care erau spitalele de campanie sau mici adăposturi. Potrivit informațiilor bogate culese de noi din presa vremii sau din paginile unor cărți scrise după înfăptuirea Marii Uniri de la 1 decembrie 1918, viața de zi cu zi a reginei din timpul desfășurării bătăliilor din vara anului 1917, începea cu lungi vizite prin spitalele de campanie sau prin cele improvizate în care se aflau răniți. Obişnuia să treacă prin toate saloanele, muncind adesea cot la cot cu doctorii militari și cu asistentele sanitare pentru îngrijirea și pansarea celor loviți de grenade, de schije sau de vârfuri de baionete.

De regulă, atunci când umbla printre paturile de spital sau prin punctele de adunare a răniților, regina avea cu ea, în buzunare, în geantă sau într-un fel de sacoșe din pânză albă sau colorată, diferite dulciuri și obiecte pe care le împărțea răniților și bolnavilor. Este vorba de: bomboane, ciocolate, cruciulițe, iconițe, cărți de citit sau cărți poștale timbrate, ciorapi, căciulițe brodate etc. Fiind o femeie bună la suflet și blândă, cu mult har al vorbirii, regina le „împărțea” răniților și bolnavilor vorbe calde și frumoase, însoțite de zâmbete, de încurajări și de urări de sănătate. Iar atunci când timpul îi permitea, regina României nu pregeta să scrie în locul răniților sau a bolnavilor, cărțile poștale pe care aceștia le trimiteau acasă, la cei dragi. Arătându-se profund impresionată de prezența reginei-mamă printre cei suferinzi de pe front, foștii luptători aveau s-o numească pe aceasta „mama răniților”, denumire care va intra de fapt și în istorie.

Regina mamă și-a purtat uneori pașii chiar pe frontul de luptă propriu-zis. Nu-i era frică nici de grenade nici de schije. De regulă, ea făcea astfel de deplasări împreună cu regele. Îl însoțea pe acesta, îmbrăcată în ținută de soră medicală chiar și în tranșee, prilej cu care regina discuta cu luptătorii, iar unora dintre ei le împărțea darurile pe care le avea în buzunare. În timpul în care ne-am documentat pentru întocmirea acestei evocări, am luat cunoștință și de o trăire cu totul aparte a reginei Maria. Iată care a fost aceasta. Într-una dintre zilele premergătoare desfășurării înclășărilor din vara anului 1917, ea s-a deplasat călare pe unul din caii preferați care purta, se pare, numele de „Grui-Sânger”, fiind însoțită de doi călăreți militari spre un spital de campanie ce se organiza într-o localitate aflată în imediata apropiere a liniilor de front. În acea zonă, într-o poieniță, ea a zărit un pâlc de ostași care primiseră câteva ceasuri libere înainte de deplasarea către pozițiile de luptă. La un moment dat regina a observat cum ostașii s-au prins într-o horă, cum se prindeau în satele lor în zilele de sărbătoare. Se spune că erau acolo olteni, munteni, dobrogeni,

moldoveni și chiar ardeleni, aceștia din urmă fiind înrolați în armata română ca voluntari. Când militarii prinși în horă și-au dat seama că de ei se apropiau trei persoane necunoscute, fără să știe că printre ele se afla și o femeie, ostașii ce se prinseseră în horă au început să bată pământul mai iute și mai vârtos, așa cum procedau ei și acasă, atunci când jucau în fața fetelor din sat. Inițial ei nu știau că personajul feminin pe care îl aveau în față era chiar Regina Maria. Dar când au aflat acest lucru, ei au prins parcă mai multe puteri, bătând pământul și mai vârtos și chiuind de mama focului. Impresionată de cele văzute, regina s-a prins și ea cu drag în horă. Iar atunci când își va scrie amintirile, nu va uita să relateze în ele și această trăire din timpul războiului.

După aproape două decenii de la trăirile ei din timpul Primului Război Mondial și la împlinirea a 63 de ani de viață, inima atât de caldă și de generoasă a Reginei Maria a încetat să mai bată. Femeia frumoasă, plină de prestigiu și de talent a murit în ziua de 18 iulie 1938. Locul său de veci se află în mănăstirea de la Curtea de Argeș, alături de locul de veci al soțului ei, Regele Ferdinand I. Pe piatra ei de mormânt se află înscris acest text explicativ și evocativ: „în acest sfânt lăcaș al Curții de Argeș odihnește Maria, regina României întregite, Principesă a Marii Britanii și Irlandei, mama răniților și a tuturor celor necăjiți. Născută la Eastwell, Anglia, la 28 noiembrie 1875 și adormită întru Domnul la Sinăia la 18 iulie 1938. Fă-i Doamne sufletul Roabei Tale loc de verdeață, unde nu este întristare, nici suspin, ci viață fără de sfârșit.”

BIBLIOGRAFIE

- ALECSANDRI, V., *Cuza-Vodă, Opere Complete, Poesii, vol. III, Pasteluri și Legende*, Editura Librăriei SOCECU & Comp., București, 1875.
- BUDIȘTEANU G.N., *Mărturii contemporane. Regele Ferdinand I. Amintiri de la cei care l-au cunoscut*, București, 1933.
- Colectiv, coordonator FRUNZETI T., *Mareșali ai României*, București, 2013, pp. 139-140.
- CIOROIANU A., SIMINA M., *Maria a României. Regina a iubit viața și Patria*, București, 2015.

